

ОГЛЯД У СПОРТИВНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ: СПЕЦИФІКА ДЕФІНІЦІЇ

Стаття присвячена вивченню поняттєвого обсягу жанру «огляд» в українській журналістиці, зокрема розкривається історіографія дослідження, характеризуються найбільш популярні дефініції жанру «огляд».

Ключові слова: огляд, жанр, спортивна журналістика.

The article is devoted to the study of the conceptual scope of the genre "review" in Ukrainian journalism, in particular, reveals the historiography of the study, characterizes the most popular definitions of the genre "review".

Key words: review, genre, sports journalism.

Доволі помітною тенденцією сучасних українських медіа є посилення аналітичного контенту. Редакції друкованих періодичних видань, радіо, телебачення поступово переходять від простого інформування до аналітичної діяльності. Нині традиційні ЗМІ не можуть конкурувати із соціальними мережами й новими медіа (інтернет-виданнями) в оперативності інформування, потрібно шукати новий напрямок контенту для утримання цільової аудиторії. Це зумовлює те, що в системі журналістських жанрів аналітичні матеріали почали виходити на перший план, аналітика набуває популярності, стає дієвою. Саме таким жанром, який в останній час активно використовується журналістами, зокрема спортивними, є огляд.

Жанр огляду традиційно вважають одним із найпопулярніших й найуживаніших в аналітичних програмах на радіо та телебаченні. У контексті спортивної журналістики про огляд та оглядачів говорять як про популярний формат і спеціалізацію.

Щодо поняттєвого обсягу жанру огляду побутують різні думки учених-журналістикознавців. Так, серед українських науковців, які працювали над вивченням огляду в контексті аналітичних жанрів, слід відзначити праці А.Москаленка «Теорія журналістики», І. Михайлина «Основи журналістики», В. Здоровеги «Теорія і методика журналістської творчості», Г. Кривошеї «Теорія і практика журналістики». Останній, зокрема, зазначає, що «огляд – жанр журналістики, який містить оцінки сукупності однорідних фактів з певної сфери життєдіяльності людей протягом певного часу з метою дати аудиторії об'єктивну і цілісну картину дійсності, своєрідну панораму життя, одну з його сфер» [5, с. 86].

Розгляду використання огляду в автомобільних виданнях присвячено статтю М. Варич «Огляд як популярний жанр журналістики у спеціалізованих автомобільних журналах» [1]. Авторка на основі вивчення контенту спеціалізованих часописів для автомобілістів «Байк» і «Motor News» спробувала накреслити тенденції подальшої трансформації огляду в друкованій пресі.

М. Кіляров у науковій розвідці «Гібридні жанри у спортивних друкованих виданнях» зосередив увагу на аналізі проміжних жанрових форм сучасних спортивних медіа [4]. Він дійшов висновку про те, що «присутність аналітичних роздумів створюють нову гібридну форму анонсу, яку сміливо можна зараховувати до аналітичного сегмента у жанровій класифікації журналістських текстів» [4].

Доволі цікавою в аспекті формування спортивних контентних форматів є монографія Ю. Сазонової «Спортивна журналістика України: історія, еволюція, трансформація» [7]. Дослідниця лише побіжно згадує жанри спортивних медіа, оскільки зосереджується на аналізі широкого історично тла, на якому вироста вітчизняна

спортивна журналістика. Її монографія дає новий погляд на історію української спеціалізованої преси – спортивної періодики.

Поряд з іншими жанрами огляд вивчали у своїх працях журналістикознавці Р. Радчик, О. Підлуцький, К. Серажим, М. Подолян тощо. Ці дослідники також визначили основну особливість жанру: оглядач базує свої висновки не на одиничному факті чи окремій події, а на сукупності фактів, подій, ситуацій, явищ, процесів, він узагальнює, підсумовує, ґрунтуючись на аналізі ретельно підбраного ним фактажу.

Жанр огляду досліджували також російські журналістикознавці. Г.Мельник та А. Тепляшина у праці «Основы творческой деятельности журналиста» визначають основне завдання огляду та його різновиди. Не оминув його й О. Тертичний у посібнику «Жанры периодической печати», в якому автор подав власне бачення трансформаційних процесів жанру огляду.

Що ж розуміють дослідники під поняттям «огляд»?

К. Серажим у праці «Текстознавство» зазначає, що «огляд належить до публіцистики статейного типу. Це твір, заснований на розгортанні не подій, не образу, а думки. Головна особливість огляду в тому, що явища, події, факти тут оглядають та зіставляються й на цій основі визначаються загальні тенденції їхнього розвитку» [8, с. 317]. Міркуючи про предмет і мету огляду, авторка переконує, що коментування фактів і подій не є основним: «Для огляду важливим є ... виявлення тенденцій і закономірностей розвитку й створення на цій підставі об'єктивної картини суспільного життя в тій чи тій сфері життєдіяльності протягом певного періоду» [8, с. 318].

Доволі стисло дефініцію пропонує Ю. Бондар у словнику «Мас-медіа у термінах і визначеннях»: «Огляд – стисле повідомлення про ряд явищ, об'єднаних загальною темою, місцем або часом; публікація в газеті, журналі, на радіо і телебаченні, де розглядаються, оцінюються що-небудь» [6, с. 119]. На нашу думку, таке визначення є надто загальним і застарілим.

О. Підлуцький у колективній праці «Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво» не пропонує авторської дефініції жанру огляду, натомість доволі конкретно визначає його жанрову своєрідність: «Визначальна характеристика огляду – єдність наочного висвітлення суспільних подій і думки оглядача, що глибоко проникає у суть процесу, ситуації. Огляд аналізує деякі однорідні явища, які відбулися протягом певного проміжку часу: тижня, місяця, кварталу, року тощо. Головна мета огляду – з'ясування основних тенденцій розвитку явища, процесу, однак аж ніяк не просте інформування про їхнє існування. Огляд – підсумок розвитку подій у тій чи іншій сфері життя суспільства за певний період часу» [3, с. 151].

На нашу думку, найбільш ґрунтовну дефініцію пропонує І. Михайлин у авторському лексикографічному виданні «Журналістика: словник-довідник»: «Огляд – аналітичний жанр, метою якого є ознайомити читачів із перебігом подій за тривалий проміжок часу або низкою однорідних подій чи фактів за стислий хронологічний період» [2, с. 183]. Дослідник слушно зауважує, що нині огляд функціонує в широкій внутрішньожанровій типології. Також важливим є те, що жанр огляду вимагає від журналіста глибоких знань, умінь, навичок роботи з аналітичним контентом. Найбільш поширені тематичні сфери застосування огляду: політична, економічна, міжнародна, спортивна журналістика.

Сьогодні огляд існує в кількох різновидах на радіо та телебаченні, а також у деяких формах в інтернет-медіа, фіксуємо його і на сторінках друкованих видань. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у більш детальному аналізі контенту українських спортивних текстових та електронних медіа, що дасть можливість зафіксувати сучасні тенденції розвитку аналізованого жанру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Варич М. Огляд як популярний жанр журналістики у спеціалізованих автомобільних журналах. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Zb/NDI2013/JRN/PDF/32.pdf>
2. Журналістика: словник-довідник / авт.-уклад. І.Л. Михайлин. Київ : Академвидав, 2013. 320 с.
3. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво : навчальний посібник / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін. ; за ред. В. В. Різуна. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 287 с.
4. Кіляров М.О. Гібридні жанри у спортивних друкованих виданнях. URL: https://www.academia.edu/36634178/%D0%93%D1%96%D0%B1%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%80
5. Кривошея Г.П. Теорія і практика журналістики : навч. посібник. Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2007. 220 с.
6. Мас-медіа у термінах і визначеннях : корот. Слов.-довід. : навч. посіб. / Уклад. Ю. В. Бондар. Київ : МАУП, 2005. 224 с.
7. Сазонова Ю. О. Спортивна журналістика України: історія, еволюція, трансформація: монографія / Ю. О. Сазонова. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 276 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/425/1/%D0%A1%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%AE.%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf>
8. Серажим К. С. Текстознавство : підр. Київ: Видавн.-поліграф. центр «Київський університет», 2008. 527 с.

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Юріна Ю.М.